

Engelska Skolan Norr AB

joan.wohlner@esn.se

Rektorn vid Engelska Skolan Norr

mark.jesinkey@esn.se

Beslut för grundskola och fritidshem

---

efter tillsyn av Engelska Skolan Norr
i Stockholms kommun

Tillsyn i Engelska Skolan Norr

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Engelska Skolan Norr besöktes av Skolinspektionen den 23–24 april 2013.

Fakta om skolan

Vid Engelska Skolan Norr bedrivs utbildning i förskoleklass, grundskolans årskurser 1-9 samt i fritidshem till och med årskurs 3. Skolans ledningsgrupp består av rektorn, de tre biträdande rektorerna och en representant vardera för de tre arbetslagen och supportavdelningen. De tre biträdande rektorerna har olika ansvarsområden: en har ansvar för fritidshemsverksamheten, en för årskurserna 7-9 och elevhälsa och en har ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet. Supportavdelningen hanterar bland annat olika administrationsfrågor. Skolan har vid besökstillfället ca 520 elever och ca 200 elever är inskrivna i fritidshemsverksamheten. Skolan har en tvåspråkig profil och hälften av den totala undervisningstiden bedrivs på engelska.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i årskurs 3 år 2012 nådde 80 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i ämnet matematik. Det är högre än för både kommunen och riket där motsvarande andel var 77 respektive 72 procent. Emellertid hade pojkarna ett lägre resultat på sex av de sju delproven i ämnet matematik jämfört med snittet i riket. För ämnet svenska visar Skolverkets statistik att 88 procent av eleverna i årskurs 3 nådde kravnivån på samtliga delprov. Även detta är högre än motsvarande siffra för både kommunen och riket. Det fanns även ett tiotal elever som gjorde de nationella ämnesproven i ämnet svenska som andraspråk och i de delprov där det finns nationell statistik att tillgå var samtliga resultat högre än genomsnittet i riket. Enligt skolans egna sammanställningar i slutet av läsåret 2011/2012 var andelen elever som uppnådde kunskapskraven 90 procent i svenska, 40 procent i svenska som andraspråk, 71 procent i matematik, 70 procent i de naturorienterande ämnena och 82 procent i de samhällsorienterande ämnena.

Årskurs 6

För årskurs 6 visar Skolverkets statistik för år 2012 att närmare 100 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i ämnena engelska och svenska. För kommunen och riket var motsvarande andel i ämnet engelska 91 respektive 87 procent och i ämnet svenska 87 respektive 82 procent. I ämnet matematik nådde 79 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov vilket är i nivå med genomsnittet i riket, men ca 4 procentenheter lägre än kommunens genomsnitt.

Skolan har inför Skolinspektionens tillsyn lämnat en sammanställning för måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurs 6 för vårterminen 2012. Enligt denna redogörelse uppnådde samtliga elever kunskapskraven i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, historia, samhällskunskap och teknik. I övriga ämnen varierade andelen elever som uppnådde kunskapskraven mellan som lägst 63 procent i ämnet svenska som andraspråk och som högst 97 procent i ämnet svenska.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik för Engelska Skolan Norr år 2012 var det genomsnittliga meritvärdet 273 poäng i årskurs 9, jämfört med 226 poäng i kommunen och 211 poäng för riket. Under de senaste fem åren har meritvärdet, med ett undantag för år 2009, stigit från 250 meritvärdespoäng år 2008. Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde målen i alla ämnen läsåret 2011/2012 var 77 procent. Motsvarande siffra för kommunen var 76 procent och för riket 77 procent. Samma år skilde det dock mer än 30 procentandelar mellan flickor som nådde målen i alla ämnen (93 procent) och pojkar (60 procent). Andelen elever som år 2012 nådde målen i respektive ämne var mellan 96 och 100 procent utom i ämnet slöjd där motsvarande andel var 85 procent. Pojkarnas måluppfyllelse var lägre än flickornas i flera ämnen, exempelvis i slöjd, matematik, samhällskunskap och teknik. Den nationella statistiken för år 2012 visar också att i ämnena bild, engelska, moderna språk, geografi, religion, svenska och slöjd var andelen flickor som fick det högsta betyget mer än dubbelt så hög som andelen pojkar.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans högskole- och yrkesförberedande program år 2012 var näst intill 100 procent.

När det gäller samstämmigheten mellan resultat på nationella ämnesprov och slutbetyg visar den nationella statistiken att 31 procent av eleverna fick högre slutbetyg än provbetyg i ämnet matematik och 45 procent fick högre slutbetyg än provbetyg i ämnet kemi år 2012. Motsvarande siffror för riket var 26 procent i ämnet matematik och 35 procent i ämnet kemi.

Helhetsbedömning

Av Skolverkets statistik framgår att elever på Engelska skolan Norr har högt genomsnittligt meritvärde och det är en stor andel elever som blir behöriga till gymnasieskolans nationella program. Samtidigt är dock andelen eleven som år 2012 nådde målen i alla ämnen något lägre än snittet i kommunen och mycket lägre för pojkar, vilket innebär att inte alla elever ges förutsättningar att nå kunskapskraven.

Noteras i detta sammanhang bör även den differens som skolan uppvisar mellan slutbetyg och elevernas resultat på de nationella ämnesproven samt de skillnader mellan olika ämnen, både när det gäller andelen elever som nått målen respektive fått högsta betyg. Skolan har inte analyserat dessa skillnader på ett systematiskt sätt. De samlade kunskapsresultaten har inte i tillräckligt hög grad analyserats av skolläring och personal. Denna bristande analys av elevernas kunskapsresultat på skolnivå betyder att skolans systematiska kvalitetsarbete behöver utvecklas. Mot bakgrund av de stora skillnader i betyg som finns mellan olika ämnen, mellan pojkars och flickors resultat och mellan satta betyg och resultat på nationella ämnesprov gör Skolinspektionen också bedömningen att skolan behöver arbeta mer för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygsättning av eleverna.

Skolan arbetar på olika sätt för att se till att miljön är trygg för eleverna. En hel del elever och vårdnadshavare upplever dock att skolan inte är trygg för alla och att skolan måste arbeta mer för att förhindra kränkande behandling. Tillsynen visar att det finns några lärare som kränker elever på ett oacceptabelt sätt, i enstaka fall har detta pågått i flera år. Rektorn är i de flesta fall medveten om kränkningarna och har satt in åtgärder men Skolinspektion vill understryka att skolan omedelbart måste vidta ytterligare åtgärder för att förhindra att personalen utsätter elever för kränkande behandling.

Vidare visar tillsynen att undervisningen i vissa delar behöver utvecklas. Bland annat behöver eleverna ges större möjligheter till inflytande över sitt eget lärande. Även lärarnas ämnessamverkan bedöms behöva utvecklas så att eleverna ges större möjligheter att uppfatta kunskapsområden som en helhet.

Utredningen visar också att skolan behöver intensifiera sitt arbete inom området särskilt stöd så att alla elever i behov av särskilt stöd får det. Åtgärdsprogrammen är ett viktigt redskap i detta arbete som skolan behöver utveckla. Slutligen behöver skriftliga bedömningar ges när ett icke godkänt betyg har satts i ett avslutat ämne.

Vad gäller verksamheten på fritidshemmet konstaterar Skolinspektionen att fritidshemmets lokaler inte är fullt ut ändamålsenliga.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Engelska Skolan Norr AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 2 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Engelska Skolan Norr AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att all undervisning utgår från och omfattar läroplanens / kursplanernas krav.
- Samordna undervisningen i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

Nationella kunskapskrav

Läroplanen anger mål och riktlinjer för utbildningen. Av läroplanen framgår också att skolan ska klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har och vilka krav skolan ställer. Läroplanen anger även centralt innehåll och kunskapskrav för respektive ämne.

Skolan har inför implementeringen av Lgr 11 utarbetat lokala kursplaner för samtliga ämnen och årskurser. Skolans lokala kursplaner innehåller vissa avvikelser från de nationella och dessa avvikelser bedömer Skolinspektionen att skolan måste se över. Det finns exempel på att nationella kunskapskrav i årskurs 9 för ämnet moderna språk, i de lokala kursplanerna har delats upp i kunskapskrav för årskurs 7-9 på ett, vad Skolinspektionen uppfattar som ologiskt och svårbedömt sätt. I ämnet hem- och konsumentkunskap har delar av det centrala innehållet i årskurserna 1-6, exempelvis "ungas ekonomi, sparande och konsumtion" översatts till att, i den lokala kursplanen bli ett kunskapskrav i årskurs 5 formulerat som eleven "kan föra resonemang om ungas ekonomi, sparande och konsumtion". Skolinspektionen gör bedömningen att delar av det centrala innehållet inte per automatik kan göras om till ett kunskapskrav utan att det preciseras hur och på vilken nivå eleverna i årskurs 5 ska föra ett sådant resonemang. Skolinspektionen bedömer att skolan måste se över de lokala kursplanerna så att de överensstämmer med de kunskapskrav som finns i de nationella kursplanerna.

Ämnessamverkan

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. Läroplanen anger också att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Av intervjuer med lärare i årskurserna 7-9 och elever i årskurs 9 framgår att undervisningen i liten utsträckning samordnas i olika ämnesområden. Några lärare ger exempel på hur de samverkat för att samordna undervisningen, men uppger samtidigt att arbetssättet inte är regelbundet utan sker på enskilda lärares initiativ i mån av tid. Flera av de intervjuade lärarna i årskurserna 1-6 anger att de i stor utsträckning samordnar olika ämnesområden. Intervjuade elever kan ge några exempel på ämnesövergripande undervisning men flertalet uppger att undervisningen till största del är ämnesseparerad. Enligt skolledningen behöver detta utvecklas och den biträdande rektorn med ansvar för den pedagogiska utvecklingen har initierat diskussioner kring hur ämnessamverkan ska förbättras i skolan som helhet.

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister i hur skolan arbetar med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Engelska Skolan Norr AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar och 3 Kursplaner

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Engelska Skolan Norr AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna, i synnerhet i de högre årskurserna, ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

I samtal och intervjuer med elever framkommer att de tycker att det varierar mellan olika lärare hur mycket inflytande de ges. I synnerhet uppger elever i årskurs 9 som Skolinspektionen samtalat med att det finns vissa lärare som "bestämmer allt" medan elever i årskurserna 3 och 6 är mer positiva till sina möjligheter att påverka undervisningen även om eleverna i årskurs 6 ger exempel på lärare som också "bestämmer allt". Att inflytandet inte är så stort bekräftas av den enkät som Skolinspektionen genomförde hösten 2012 med bland annat elever i årskurs 9, där 83 procent av eleverna helt eller delvis håller med om påståendet "det är bara lärarna som bestämmer vad vi ska arbeta med på lektionerna". Däremot svarar mer än 70 procent av eleverna i årskurs 5 att de är med och bestämmer på vilket sätt de ska arbeta under lektionerna, att jämföra med 34 procent positiva svar av eleverna i årskurs 9 på samma påstående. Flerparten lärare uttrycker att de efterfrågar elevernas synpunkter och ger dem möjligheter att vara delaktiga i planeringen och utformandet av undervisningen. Men flera lärare i årskurserna 7-9 anser att man inte har diskuterat tillräckligt hur man ska se på elevernas inflytande i olika årskurser, och hur inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Intervjuade lärare i årskurserna 1-6 anger att de alltid försöker fråga eleverna vad de vill göra och att eleverna har stora möjligheter att ta ansvar för helheten när de arbetar i projektform.

Även elevernas möjlighet till formellt inflytande i form av klassråd och andra forum för medbestämmande bedöms kunna utvecklas i årskurserna 7-9. Elever i årskurs 9 ger till Skolinspektionen uttryck för en viss uppgivenhet när det gäller möjligheten att ha inflytande och ger som exempel att de har klagat på enstaka lärare via bland annat elevråd och biträdande rektor utan att de har märkt någon som helst förbättring. Även intervjuade lärare i årskurserna 7-9 håller med om att elevrådet inte fungerar tillfredställande, är lågprioriterat av skolledningen och att frågor "fastnar" och inte blir lösta. Enligt rektorn fungerar elevernas möjlighet till inflytande väl. I samband med faktagranskningen av

beslutet har huvudmannen presenterat dokumentation som anger hur eleverna ges möjlighet till inflytande över sin utbildning. Skolinspektionen bedömer trots detta att skolan behöver arbeta vidare för att se till att eleverna har ett reellt inflytande över sin utbildning.

Utredningen visar sammanfattningsvis att eleverna, i synnerhet i de högre årskurserna, inte ges ett tillräckligt inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Engelska Skolan Norr AB föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9, 14 §§ skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Engelska Skolan Norr AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Se till att rektor och lärare genomför åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling
- Se till att disciplinära åtgärder dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling för skolan där åtgärderna som anges är anpassade efter verksamhetens specifika behov och förutsättningar. Planerna, både den för skolan och den för fritidshemmet, ska även innehålla redogörelser för vilka av åtgärderna som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Motivering

Åtgärder mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen eller personalen får inte utsätta en elev för kränkande behandling.

De elever vid Engelska Skolan Norr som Skolinspektionen intervjuat och samtalat med uppger att skolan upplevs som trygg och att de vuxna brukar ta tag i bråk och konflikter när de uppstår. Detta bekräftas av lärare, elevhälsans representanter samt av skolledningen. Skolan arbetar på olika sätt för att se till att miljön är trygg för eleverna, bland annat har lärarna fått kompetensutveckling inom konflikthantering, skolan har en antimobbingsgrupp och alla lärare skriver incidentrapporter som skickas till rektorn när något inträffar.

Det framgår dock, bland annat i intervjuer med elevhälsan och i samtal med elever men även i e-postmeddelanden och i anmälningar från vårdnadshavare till Skolinspektionen och Barn och elevombudet (BEO), att det finns enstaka lärare i skolan som kränker eller har kränkt elever. Av både e-postmeddelanden från vårdnadshavare och i samtal med elever framkommer att lärare skriker på elever och att enstaka lärare, enligt eleverna, frågar vem det är som är lärare när elever försöker påverka undervisningen eller ifrågasätter det som läraren säger. Vårdnadshavare ger exempel på lärare som kränker elever på andra sätt. Det ska bland annat ha förekommit att lärare har visat upp elevuppgift för klassen som exempel på hur uppgifter inte ska göras och att någon lärare ska ha sagt att han bara kommer ihåg namn på duktiga elever. Rektorn uppger sig känna till flera fall där lärare kränkt elever och uppger att åtgärder för att komma tillrätta med detta har vidtagits. Enligt representanter för elevhälsan har dock ett par lärare återkommande kränkt elever under flera års tid. En representant för huvudmannen uppger i e-postmeddelande till Skolinspektionen veckan efter tillsynsbesöket att en av dessa lärare har avslutat sin tjänst vid skolan. Huvudmannen har i samband med faktagranskningen av beslutet redovisat ytterligare åtgärder som vidtagits för att komma tillrätta med dessa kränkningar. Bland annat har en lärare givits en skriftlig varning.

I Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 9 svarar mer än hälften av eleverna att det stämmer helt eller delvis att skolan skulle behöva göra mer för att förhindra kränkningar. I årskurs 5 svarar 35 procent av eleverna att det finns vuxna i skolan som de är rädda för. I föräldraenkäten bekräftar nästan 40 procent av vårdnadshavarna att det stämmer helt och hållet eller delvis att "I mitt barns skola skulle man behöva göra mer för att förhindra kränkande behandling".

Disciplinära åtgärder

Av skollagen framgår att rektorn eller en lärare får fatta beslut om disciplinära åtgärder. En sådan åtgärd ska dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Det framkommer i lärarintervjuer och i Skolinspektionens samtal med elever att det förekommer att lärare vidtar disciplinära åtgärder, till exempel utvisning ur klassrummet. Dessa utvisningar dokumenteras dock inte enligt lärarna. Rektorn bekräftar att rutiner för detta saknas.

Plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

Skolinspektionen har tagit del av Engelska Skolan Norrs plan mot kränkande behandling och fritidshemmets likabehandlingsplan. Av fritidshemmets likabehandlingsplan framgår att den baserar sig på skolans plan men är anpassad efter fritidshemmets förutsättningar. Av planerna framgår inte resultatet av föregående års åtgärder eller vilka åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. I faktagranskningen av beslutet anger den biträdande rektorn med ansvar för fritidshemmet att dessa åtgärder dokumenteras men inte i fritidshemmets likabehandlingsplan.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns allvarliga brister i skolans arbete inom området trygghet och studiero och att det är av yttersta vikt att ytterligare åtgärder vidtas omedelbart för att säkerställa att det inte förekommer att lärare kränker elever. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Engelska Skolan Norr AB föreläggs att åtgärda bristerna. Skolinspektionen kommer att följa upp detta område genom återbesök i skolan i samband med höstterminens start 2013.

Författning

6 kap. 6-9 §§ skollagen, Lgr 11 1 skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Engelska Skolan Norr AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att eleverna får det särskilda stöd i skolan och fritidshemmet som utredningen har visat att de behöver.
- Se till att rektor fattar beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav.
- Utarbeta åtgärdsprogram så de anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Särskilt stöd

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Av tillsynen framkommer att det finns elever som inte får det särskilda stöd de behöver. Intervjuade lärare, representanter för elevhälsan och skolledningen menar att skolan är bra på att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Flera intervjuade lärare menar dock att processen sedan avstannar, antingen ges inte eleverna särskilt stöd eller så vet pedagogerna inte om de "gör rätt sak för eleven". Några lärare säger att man saknar verktyg för att hjälpa elever i behov av särskilt stöd och att man upplever att man skulle behöva mer hjälp från skolans elevhälsoteam. Någon annan uppger att han själv får leta upp hjälpmedel till elever och att det saknas systematik i hur det särskilda stödet är organiserat. Detta bekräftas även av representanter för elevhälsan som uppger att skolan har rutiner för hur särskilt stöd identifieras och ska ges, men att de inte alltid efterföljs. Enligt representanter för elevhälsan finns det elever som har svårt att klara skolans tvåspråkiga profil. Det finns även andra elever som har behov av undervisning i liten grupp vars behov skolan inte kan tillgodose. Enligt rektorn kan skolan oftast hjälpa elever i behov av särskilt stöd men uppger också att det finns elever som kräver en mer strukturerad miljö och vars behov skolan inte kan möta. Rektorn bekräftar också svårigheten att arbeta med elever som har många olika språk. Det framkommer även i intervjuer med personal och i samtal med den biträdande rektorn med ansvar för fritidshemmet att det finns ele-

ver som har särskilt stöd under skoltid men som inte får det under eftermiddagen på fritidshemmet trots att behov finns.

Anpassad studiegång

Av skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får rektorn fatta ett beslut om anpassad studiegång som innebär en avvikelse från de ämnen som utbildningen omfattar. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Skolinspektionen har tagit del av beslut om anpassad studiegång. Dessa beslut innehåller dock inte tydliga uppgifter om hur och i vilken omfattning studiegången har anpassats.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som utarbetats under höstterminen 2012. Dessa åtgärdsprogram är av varierande kvalitet och skrivna i olika mallar. I åtgärdsprogrammen beskrivs bland annat bakgrunden, målen som eleven ska uppnå och vilka åtgärder som ska vidtas för att målen ska nås. Elevens behov framgår dock inte tydligt, inte heller är de mål som eleven förväntas uppnå alltid relaterade till kunskapskraven. I något program läggs också ansvaret för flertalet åtgärder på hemmet och skolans ansvar begränsas till att se till att åtgärdsprogrammet följs. I vissa av åtgärdsprogrammen framgår inte heller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolledningen är medveten om åtgärdsprogrammets tillkortakommanden och en ny mall har tagits fram där det bland annat finns en rubrik för elevens behov och skolans insatser.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete inom området särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Engelska Skolan Norr AB föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9, 12 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Engelska Skolan Norr AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Ge lärarna stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.
- Se till att eleverna informeras om grunderna för betygssättningen.
- Utarbeta skriftliga bedömningar av elevens kunskapsutveckling när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.
- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Rättvis och likvärdig betygssättning

Rektorn har i skollagen ett utpekat ansvar för att betyg sätts i enlighet med de föreskrifter som gäller för betygssättning. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 667) är syftet med bestämmelsen att särskilt markera rektorns ansvar för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det innebär att rektorn måste se till att lärarna är förtrogna med regelverket och att de ges stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Av tillsynen framgår att Engelska skolan Norr behöver förbättra sitt arbete med att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning och se till att eleverna informeras om grunderna för betygssättningen. I intervju uppger lärarna i årskurs 7-9 att de samverkar med varandra kring betygssättning, i exempelvis svenska och de samhällsorienterande ämnena, men också att det saknas samverkan med andra skolor. Eleverna i årskurs 9 menar att betygssättningen i vissa ämnen har upplevts som "konstig och otydlig" och av elevenkäten i årskurs 9 framgår att över 50 procent av eleverna helt eller delvis instämmer i påståendet "Jag tycker att det är svårt att veta vad jag ska klara av i skolan". Av samtal med elever i årskurs 6 framgår att de tycker att det finns enstaka lärare som inte kan förklara vad som krävs för ett visst betygssteg. I intervju med lärare i årskurserna 7-9 ges uttryck för en farhåga att några lärare sätter för höga betyg och andra för låga. Även det faktum att det finns stora osystematiska skillnader i betygssättningen mellan exempelvis olika ämnen och mellan pojkar och flickor ligger till grund för Skolinspektionens bedömning.

Skriftliga bedömningar

Av skollagen framgår att en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling ska ges i grundskolan om ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Av förarbetena (Skr. 2001/02:188) framgår att ett sådant dokument ska styrka den arbetsinsats som eleven gjort och de kunskaper som eleven har, vilket är betydelsefullt för självkänsla och självbild. Vidare beskriver dokumentet elevens studieutveckling, innehåller information om vilka mål som uppnåtts under grundskoletiden samt eventuellt redovisar vilka stödåtgärder som satts in. Det blir också en viktig information för mottagande personal i gymnasieskolan så att eleven så snart som möjligt kan få det kompletterande stöd som behövs för att nå minst godkänt.

Det är särskilt viktigt att en skriftlig bedömning tydligt och konkret synliggör vilka kunskaper eleven tillägnat sig, eftersom det är ett dokument som inte bara riktar sig till elev och vårdnadshavare, utan även kan användas vid övergång till gymnasieskola eller för att visa en arbetsgivare vilka kunskaper eleven har.

Enligt rektorn har skolan inte utfärdat några skriftliga bedömningar trots att det finns elever som saknat godkända betyg vårterminen 2012.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i samtliga ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att den framåtsyftande delen i den individuella utvecklingsplanen bör utformas så att den tydliggör vilket ansvar skolan, eleven och vårdnadshavaren har för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av exempel på skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen från läsåret 2012/2013. I vissa planer och ämnen är de skriftliga omdömena mycket allmänt hållna och kopplingen till den enskilde elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven är oklar, exempelvis: "X is making good progress" eller " X is improving in math, but needs to continue practising at home". Flera av de elever i årskurs 9 som Skolinspek-

tionen samtalat med anger att de inte vet vad de behöver utveckla i vissa ämnen, bland annat på grund av de vaga skriftliga omdömena. Enligt dessa elever finns det lärare som ger samma omdöme till flertalet elever i klassen. Eleverna tillägger dock att de alltid kan fråga läraren under lektionstid vad det är de behöver utveckla.

I den framåtsyftande delen av de individuella utvecklingsplanerna saknas i vissa planer helt uppgift om hur skolan ska arbeta för att elevens kunskapsutveckling ska gynnas, fokus ligger istället på eleven såsom "Träna mer matte och försök höja betyget", "is going to read more books at home".

Rektorn är medveten om dessa brister och uppger att skolan har påbörjat ett arbete med formativ bedömning och hur de individuella utvecklingsplanerna ska utvecklas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Engelska Skolan Norr AB föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 15 och 17 §§, 10 kap. 13, 22 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Engelska Skolan Norr AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Tillsynen har visat att rektorn och lärarna regelbundet följer upp elevernas resultat både på elev- och skolenhetsnivå. I intervju med skolledning och lärare och av dokumentation framkommer också att elevernas resultat i viss utsträckning har diskuterats och analyserats i arbetslagen. De samlade kunskapsresultaten har dock inte i tillräckligt hög grad analyserats av skolledning och personal. I sko-

lans kvalitetsredovisning presenteras endast elevernas resultat på de nationella ämnesproven och analys av dessa saknas helt.

Det framkommer även i intervjuerna med lärare och skolledning att någon djupare analys av orsakerna till avvikelser mellan provbetyg och slutbetyg inte görs, trots att det i vissa ämnen, beroende på år, är en betydande andel elever som får ett högre slutbetyg än vad resultaten på de nationella ämnesproven visar. Inte heller har analyser gjorts av de stora skillnader i betygsättningen mellan ämnen och flickor och pojkar som statistiken visar. År 2012 var det flickor som stod för en avsevärt högre andel av betyget MVG i ett flertal ämnen. År 2011 var förhållandena de motsatta, då det i ett antal ämnen var en avsevärt högre andel pojkar som fick det högsta betyget.

Skolledningen och huvudmannen saknar delvis kännedom om vissa av dessa resultat men är medvetna om att man behöver bli bättre på att analysera elevernas resultat på exempelvis ämnes- och gruppnivå. Den biträdande rektorn med ansvar för pedagogik har initierat diskussioner kring resultat och betygsättning på skolnivå som ska leda till en förbättrad uppföljning av elevernas kunskapsresultat på skolnivå.

Avsaknaden av analys och diskussioner kring likvärdig betygsättning innebär, enligt Skolinspektionen, att rektorn saknar underlag för att kunna bedöma huruvida betygsättningen i Engelska Skolan Norr är likvärdig.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Engelska Skolan Norr AB föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8, Rektorns ansvar

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Engelska Skolan Norr AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att utbildningen i fritidshemmet bedrivs i ändamålsenliga lokaler.
- Se till att samtliga elever har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Fritidshemmets lokaler

Skollagen anger att fritidshemmets lokaler ska vara ändamålsenliga vilket innebär att lokalernas storlek, utformning samt utemiljön ska möjliggöra för fritidshemmet att bedriva en god pedagogisk verksamhet som utgår från barnens behov och intressen. Lokalernas storlek och utformning, miljöfaktorer som luft, ljud och ljus samt val av material bör vara sådana att fritidshemmet kan bedriva en god pedagogisk verksamhet. Det behövs utrymme för aktiviteter av olika slag, alltifrån skapande och livlig aktivitet i stora grupper till vila och lugna aktiviteter i mindre grupper.

Det framkommer i tillsynen att skolans fritidshem för årskurs 3, Sun Kids, har tillgång till tre olika lokaler; ett mindre grupprum, ett större samlingsrum och skolans datasal. I intervjuer med både elever i årskurs 3 och med personal i fritidshemmet samt av Skolinspektionens besök i samlingsrummet framkommer att denna lokal inte är ändamålsenlig. Flera intervjuade elever i årskurs 3 upplever att det är trångt. Vid eftermiddagssamlingen som Skolinspektionen deltar i blir det trångt och högljutt när cirka 50 elever samlas. Det finns bara ett mindre grupprum som kan användas av eleverna. Det finns således få avgränsade platser dit eleverna kan dra sig undan för att vila, sitta och prata, läsa en bok eller leka utan risk för att bli störda eller avbrutna av andra elever. I samband med faktagranskningen av beslutet anger den biträdande rektorn med ansvar för fritidshemmet att skolan från och med höstterminen 2013 kommer att ha eftermiddagssamling för fritidshemmet i årskurs 3 i skolans matsal för att undvika trängsel. Samme biträdande rektor anger även att varje fritidsavdelning har tillgång till skolbiblioteket under fritidshemstid. Skolinspektionen ser positivt på den angivna förändringen men bedömer dock att målen med fritidsverksamheten i nuläget inte uppnås på grund av lokalens bristande ändamålsenlighet.

Tillgång till skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

I tillsynen framkommer att skolan har ett bibliotek som ligger i den byggnad där förskoleklass och årskurserna 1-5 har sin verksamhet. Av intervjuade elever i årskurs 9 framgår dock att skolbiblioteket inte används i den pedagogiska verksamheten av de högre årskurserna. Dessa elever använder endast skol-

biblioteket, enligt egen utsago, som uppehållsrum. Rektorn känner inte till hur biblioteket används av eleverna i de äldre årskurserna. Enligt intervjuade lärare i årskurs 7-9 används inte skolans bibliotek för de högre årskurserna och stadsbiblioteket besöks enligt dem bara en gång tillsammans med eleverna i årskurs 7.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området omfattning och resurstillgång. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Engelska Skolan Norr AB föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 35-36 §§ skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Lotta Hedén
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet redovisas i ett sammanfattande beslut. Fritidshem inspekteras i anslutning till tillsynen av respektive grundskola. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).